

## POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie z powództwa P. D.  
przeciwko W. D.  
o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej  
w dniu 26 października 2020 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej powoda  
od wyroku Sądu Okręgowego w B.  
z dnia 12 czerwca 2019 r., sygn. akt II Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża P. D. kosztami postępowania kasacyjnego,**
- 3. przyznaje adwokatowi Z. P. i nakazuje wypłacić mu ze środków Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w B. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych, powiększoną o należny podatek VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej P. D. w postępowaniu kasacyjnym.**

### UZASADNIENIE

Powód P. D. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w B., oddalającego apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego, oddalającego powództwo wniesione przeciwko W. D. o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli w przedmiocie zwrotnego przeniesienia własności bliżej oznaczonej

nieruchomości rolnej, będącej przedmiotem darowizny dokonanej przez powoda na rzecz pozwanego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna to nadzwyczajny środek zaskarżenia o celu przede wszystkim publicznoprawnym. Celem tym jest zapewnienie jednolitości orzecznictwa oraz spójności i prawidłowości wykładni prawa. Realizacji powyższej funkcji służy uregulowana w art. 398<sup>9</sup> § 1 i 2 k.p.c. instytucja przysądu. Stosownie do ww. przepisów Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Podejmowanie odrębnej decyzji w przedmiocie przyjęcia skargi do rozpoznania ma również na celu realizację zasady szybkości postępowania oraz pozwala zaakcentować wysoce sformalizowany charakter postępowania przed Sądem Najwyższym, o czym świadczą określone wymagania konstrukcyjne skargi kasacyjnej.

Jako pierwszą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał jej oczywistą zasadność. Oparcie wniosku na tej przesłance wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie* sprzeczności przyjętej przez Sąd II instancji wykładni lub zastosowania prawa z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji prawa. Wnoszący skargę powinien więc zawrzeć w uzasadnieniu wniosku wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi i przedstawić odpowiednie argumenty (postanowienie Sądu Najwyższego z 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Do przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie wskazanej przyczyny kasacyjnej nie jest wystarczające samo kwalifikowane naruszenie prawa przez Sąd II instancji. W art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. mowa bowiem o oczywistej zasadności skargi, a nie o trafności zarzutu. Przytoczone przez skarżącego okoliczności powinny zatem jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2019 r., I CSK 768/18

Zdaniem skarżącego oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynikała z naruszenia przez Sąd II instancji art. 328 § 2 k.p.c. (w brzmieniu do 7 listopada 2019 r.). Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powód wskazał, że Sąd II instancji nie przeprowadził analizy postępowania dowodowego i nie przedstawił oceny temporalnych aspektów wystąpienia rażącej niewdzięczności pozwanego, tzn. nie ustalił (nie podał), w jakim okresie wystąpiła rażąca niewdzięczność pozwanego, jak długo ona trwała oraz kiedy skarżący powziął o niej wiedzę.

Przedstawiona argumentacja nie świadczy o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Zgodnie z utrwalonymi kierunkami orzecznictwa naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. może wyczerpywać podstawę kasacyjną naruszenia przepisów postępowania jedynie wyjątkowo, to jest wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie posiada wszystkich koniecznych elementów lub zawiera braki uniemożliwiające przeprowadzenie jego kontroli kasacyjnej (wyrok Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., V CSK 155/18 i przywołane tam orzecznictwo). Do przyjęcia, że naruszenia związane ze sposobem sporządzenia uzasadnienia orzeczenia świadczą o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, wymagane byłoby wykazanie, że uchybienia Sądu II instancji mają rażący charakter. Tymczasem analiza motywów orzeczenia Sądu Okręgowego świadczy o tym, że Sąd ten podzielił ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego (s. 3 transkrypcji uzasadnienia wyroku), wskazał na naruszenie terminu określonego w art. 889 § 3 k.c. jako na przyczynę, dla której podzielił ocenę prawną co do nieskuteczności oświadczenia o odwołaniu darowizny (s. 3 i 4), a także odniósł się do twierdzeń co do istnienia i czasu trwania rażącej niewdzięczności pozwanego (s. 4). Brak zatem podstaw do uznania, że sposób uzasadnienia wydanego w sprawie rozstrzygnięcia był *prima facie* wadliwy, zwłaszcza w kwalifikowanym stopniu.

Drugą przyczyną przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania było w ocenie skarżącego występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Utrwalone jest stanowisko, że przywołanie tej przesłanki wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu jurydycznego, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do

rozbieżnych ocen danego zagadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Istotność problemu prawnego wyraża się natomiast w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11). Tylko w takich okolicznościach może być realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie sprawy do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego, jak i ochronę praw prywatnych.

Istotą zagadnienia prawnego wskazanego przez skarżącego było pytanie o sposób interpretacji art. 899 § 3 k.c. w przypadkach rażącej niewdzięczności wyrażającej się w zachowaniach o charakterze ciągłym lub występujących łącznie, w pewnych odstępach czasu. Powód wiązał również tak ujęty problem prawny z potrzebą wykładni ww. przepisu, co mogłoby świadczyć o przywołaniu przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c., jednak analiza argumentacji zawartej w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania świadczy o tym, że w istocie wniosek ten dotyczył potrzeby rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c.).

Ocenę, czy w sprawie występuje zagadnienie prawne opisane przez skarżącego, wypada poprzedzić przypomnieniem, że Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi Sądu II instancji. Te ustalenia stanowią zatem podstawę do zbadania, czy problem jurydyczny, którego wystąpienie ma stanowić przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, rzeczywiście wymaga rozstrzygnięcia na tle okoliczności danej sprawy. Jak bowiem wskazano powyżej, analiza zagadnienia prawnego ma mieć nie tylko znaczenie dla rozwoju jurysprudencji, w czym wyraża się publicznoprawny cel instytucji skargi kasacyjnej, lecz także bezpośredni wpływ na wynik sprawy, w której sformułowany został określony problem prawny.

Odniesienie tych uwag ogólnych do wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania prowadzi do wniosku, że wskazany ostatnio aspekt oceny nie został spełniony. W ustaleniach faktycznych sprawy, wiążących na obecnym etapie analizy, brak bowiem ustaleń, z których wynikałoby, że zachowania mające świadczyć o rażącej niewdzięczności obdarowanego miały charakter ciągły lub występowały łącznie, wielokrotnie w pewnych odstępach czasu. Przeciwnie, Sąd Okręgowy wyraźnie wskazał, że twierdzenia powoda w tym przedmiocie stanowią jedynie taktykę procesową. Skoro natomiast nie ustalono, by w terminie określonym w art. 899 § 3 k.c. dochodziło do wielu aktów rażącej niewdzięczności, względnie by niewdzięczność taka miała charakter ciągły, to zagadnienie odnoszące się do wystąpienia takich stanów faktycznych nie może przemawiać za potrzebą przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. To samo tyczy się szczątkowej argumentacji związanej z potrzebą wykładni przepisów budzących wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie - brak jest związku między wywodami stosownej części wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania a ustaleniami faktycznymi Sądu II instancji, wiążącymi w postępowaniu kasacyjnym (art. 398<sup>3</sup> § 3 k.p.c.).

W związku z powyższym jedynie pobocznie wypada zauważyć, że skarżący nie przedstawił argumentacji świadczącej o tym, że zidentyfikowany przez niego problem prawny rzeczywiście istnieje, a nadto ma istotny charakter i możliwe jest rozstrzygnięcie go na różne sposoby. Przeciwnie, z przedstawionych wywodów wynika jedynie, że powód nie zgadza się z rozstrzygnięciem Sądu II instancji.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania. Mając na względzie stan zdrowia i sytuację majątkową skarżącego, uznano, że wystąpił wypadek szczególnie uzasadniony w rozumieniu art. 102 k.p.c., uzasadniający nieobciążanie skarżącego kosztami postępowania kasacyjnego. Stawkę wynagrodzenia dla pełnomocnika reprezentującego powoda z urzędu ustalono na podstawie § 8 pkt 6 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez

Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 18).

Z uwagi na powyższe na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

jw